

3. TRIPS-sopimuksen rikkomisväitteen perustelemiseksi muilta WTO:n jäseniltä vaadittava näyttö vaihtelee tapauskohtaisesti.

(2002/C 160 E/025)

KIRJALLINEN KYSYMYS E-2583/01

esittäjä(t): Feleknas Uca (GUE/NGL) komissiolle

(24. syyskuuta 2001)

Aihe: Poliisin käyttämä väkivalta kansainvälisenä rauhan päivänä Turkissa

Turkin viranomaiset kielsivät kurdien etua ajavan HADEP-puolueen rauhan puolesta järjestämät mielenosoitukset kansainvälisenä rauhan päivänä 1. syyskuuta 2001. Tästä huolimatta tuhannet ihmiset ilmaisivat kadulla toiveensa rauhasta. Turkin poliisi vastasi tähän ankaralla väkivallalla ja hyökkäsi rauhallisia mielenosoittajia vastaan käyttäen puisia sauvoja ja kyynelkaasua. Yhdeksässä kaupungissa pidätettiin yli 3 000 HADEP:in jäsentä. Satoja ihmisiä loukkaantui ja tuhansia pidätettiin. Eräs 19-vuotias poika kuoli putoamisen seurauksena paetessaan poliisia.

Onko komissio tietoinen näistä Turkissa sattuneista väkivaltaisuuksista?

Mitä mieltä komissio on Turkin viranomaisten painostuksesta kurdien etua ajavaa HADEP-puoluetta ja sen jäseniä kohtaan?

Günter Verheugenin komission puolesta antama vastaus

(31. lokakuuta 2001)

Sananvapaus, yhdistymisvapaus ja vähemmistöjen suojelun periaate kuuluvat Kööpenhaminassa määritettyihin poliittisiin perusteisiin, jotka ehdokasmaiden tulee täyttää. Sananvapauden ja rauhanomaisen kokoontumisen laillisten ja perustus-laillisten takuiden vahvistaminen on lyhyen aikavälin ensisijainen tavoite liittymistä valmistelevalle kumppanuudessa Turkin kanssa. Komissio on seurannut tarkasti tilannetta Turkissa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien osalta. Yksityiskohtainen arvio tilanteesta annetaan komission tulevassa määräaikaiskertomuksessa, jonka on määrä ilmestyä 13. marraskuuta 2001.

Arvoisan parlamentin jäsenen mainitsemien seikkojen osalta komissio voi vahvistaa, että se on saanut tietoa Turkin poliisin ja turvallisuusjoukkojen mielenosoittajia vastaan kohdistamasta huonosta kohtelusta ja väkivaltaisuuksista. Komissio pitää tällaista käyttäytymistä valitettavana.

Tämän lisäksi komissio katsoo, että tällaiset toimet eroavat jyrkästi siitä, mitä esitetään sisäasiainministerin 24. heinäkuuta 2001 päivättyssä kiertokirjeessä, jossa tuomitaan nimenomaisesti turvallisuusjoukkojen ja poliisin "liiallinen voimankäyttö".

(2002/C 160 E/026)

KIRJALLINEN KYSYMYS E-2597/01

esittäjä(t): Erik Meijer (GUE/NGL) komissiolle

(26. syyskuuta 2001)

Aihe: Yhdysvaltain määräysvalta eurooppalaiseen Brckon kaupunkiin ja tie kohti kyseisen kaupungin integroitumista uudelleen omaan hallintoympäristöönsä

1. Muistaako komissio, että Daytonin rauhansopimuksessa vuonna 1995 vahvistettiin Bosnia-Hertsegovinan kahden osavaltion väliset rajat, minkä seurauksena 49 prosenttia maa-alueesta osoitettiin serbitasavallalle (Republika Srpska) ja 51 prosenttia muslimien ja kroaattien muodostamalle liittotasavallalle?

2. Voiko komissio vahvistaa, että Kroatian vastaisella pohjoisrajalla sijaitseva Brckon kaupunki, joka toimii serbitasavallan luoteis- ja kaakkoisosien välisenä kapeana porttina, kuuluu kysymyksessä 1 tarkoitettuun 49 prosenttiin maa-alueesta? Onko Brckon asukkailla edelleen oikeus äänestää kyseisen tasavallan parlamentin ja presidentin vaaleissa ja millaista määräysvaltaa kyseinen tasavalta voi vielä harjoittaa tässä kaupungissa?
3. Voiko komissio vahvistaa alankomaalaisen päivälehdessä Rotterdams Dagbladin 8. syyskuuta 2001 julkaisemat havainnot, joissa Brckon kaupunkia luonnehditaan "seriffin" johtamaksi "kaupunkivaltioksi" ja "amerikkalaiseksi enklaviksi Euroopan sydämessä" ja joita se tukee viittaamalla Yhdysvaltojen suureen sotilastukikohtaan, lukuisten sotilasajoneuvojen läsnäoloon kaupungissa, kaupungin 47 miljoonan euron budjettiin, mikä on kyseisessä maassa suhteellisesti ottaen erittäin suuri, ja yhdysvaltalaiseen johtajaan, "supervisorin" (Henry Lee Clarke), joka voi päätöksillään kumota valitun kunnanvaltuuston tekemät päätökset?
4. Onko yhdysvaltalaisen vahva läsnäolo ja suuri vaikutusvalta tässä 83 000 asukkaan kaupungissa seuraus siitä, että kaupunki sijaitsee strategisesti tärkeällä paikalla Unkarin Pecs ja Bosnian Tuzlan suurten yhdysvaltalaisen sotilastukikohtien välissä?
5. Millä tavoin on serbitasavallalle tällä välin hyvitetty se, että sen maa-alueesta on muodostettu kaksi toisistaan erillään olevaa osaa, minkä seurauksena ulkopuoliset tahot voivat häiritä osien keskinäistä yhteydenpitoa, ja se, että tasavalta ei enää pidä hallussaan 49 prosenttia maa-alueesta, jotka sille nimenomaisesti osoitettiin?
6. Jos kysymyksessä 5 mainittu tilanne ei vielä ole syntynyt, miten estetään se, että siitä muodostuu etnisen tyytymättömyyden lähde sille osapuolelle, joka katsoo saavansa osakseen syrjivää ja epäoikeudenmukaista kohtelua?
7. Katsooko komissio olevan ajateltavissa, pitäen mielessä toisen maailmansodan jälkeisen Triesten ja ensimmäisen maailmansodan jälkeisen Gdansk (Danzig) aiemmat kielteiset kokemukset kaupungista, joka on väliaikaisesti irrotettu ympäristöstään, että Brckon kaupunki jää pitkäksi ajaksi irralleen hallinnollisesta ympäristöstään ja ei-eurooppalaisen vaikutusvallan alle?
8. Pyrkikö komissio siihen, että Brcko integroidaan (uudelleen) mahdollisesti tulevaan Euroopan unionin jäsenvaltioon? Jos vastaus on myönteinen, millä tavoin ja miten nopeasti se aikoo saada aikaan tarvittavat perusteelliset muutokset tehdäkseen lopun kaupungin nykyisestä asemasta Yhdysvaltain hallinnon alaisena kaupunkivaltiona?

Christopher Pattenin komission puolesta antama vastaus

(13. marraskuuta 2001)

Komissio huomauttaa, että Brckon alueen perustuslaillinen asema vahvistettiin 5. maaliskuuta 1999 tehdyssä lopullisessa päätöksessä ja sen 18. elokuuta 1999 hyväksytyssä liitteessä. Kyseessä on kansainvälisen välitystuomioistuimen lopullinen ratkaisu, jonka molemmat asianosaiset ovat hyväksyneet. Komissio ei osallistunut oikeuskäsittelyyn, jossa lopullinen ratkaisu syntyi.

1. Bosnian ja Hertsegovinan (FbiH ja Serbitasavalta) liittovaltion välinen rajalinja määriteltiin Daytonin–Pariisin rauhansopimuksen (General Framework Agreement on Peace, GFAP) liitteessä 2. Raja merkittiin sopimuksen liitteenä olevaan karttaan. Raja määriteltiin siten, että Bosnian ja Hertsegovinan alueesta 49 prosenttia tuli Serbitasavallan osaksi ja 51 prosenttia liittovaltion osaksi.
2. Osapuolet eivät päässeet Daytonissa sopimukseen siitä, kenen hallintaan Brckon alueen pitäisi kuulua. Koska asiasta ei päästy yksimielisyyteen, alue annettiin rauhansopimuksessa väliaikaisesti Serbitasavallan hallintaan ja samalla osapuolet hyväksyivät sen, että kiistanalaista Brckon aluetta koskeva kysymys ratkaistaan myöhemmin sitovalla päätöksellä (rauhansopimuksen liitteessä 2 olevan V artiklan 1 kappale). Oli siis selvää, että vaikka Brckon alue luovutettiin väliaikaisesti Serbitasavallan hallintaan, kysymys tutkittaisiin uudelleen ja ratkaistaisiin lopullisesti välitystuomioistuimen päätöksellä.

Niillä Brckon alueen asukkailla, jotka ovat Bosnian ja Hertsegovinan kansalaisia, on äänioikeus Bosnian ja Hertsegovinan presidenttineuvoston ja kansanedustuslaitoksen vaaleissa sekä valitsemansa tasavallan vaaleissa.

Serbitasavallalla ja Bosnian ja Hertsegovinan liittovaltiolla ei kummallakaan enää ole oikeudellista tai hallinnollista valtaa Brckon alueella (tästä tarkemmin jäljempänä).

3. ja 4. Komissio ei voi yhtyä esitettyihin näkemyksiin. Brckon alueeseen kuuluu Brckon kaupunki ympäristöineen. Kyseinen hallinnollinen alue ("opstina") ei siis ole pelkkä kaupunki eikä se ole myöskään valtio. Välytystuomioistuimen päätöksellä kaikki valta alueella annettiin Bosnialle ja Hertsegovinalle, joten kaikenlainen toimivalta alueella kuuluu sen toimielimille (valvotussa yhteistyössä kummankin asianomaisen tasavallan hallitusten kanssa). Oikeuden päätöksellä kummankin tasavallan toimivalta alueella päättyi ja alueelle perustettiin uusi etnisten ryhmien yhteinen demokraattinen aluehallinto. Maa-alue on osapuolten yhteishallinnassa: koko Brckon alue on kokonaisuudessaan sekä Serbitasavallan että Bosnian ja Hertsegovinan liittotasavallan aluetta. Tasavaltojen alueet sijaitsevat eri puolilla Brckon aluetta.

Tuomioistuimen alustavalla päätöksellä ja lopullisella päätöksellä Brckon alue asetettiin kansainväliseen "valvontaan" ja alueelle nimitettiin valvontaviranomainen, joka toimii myös korkean edustajan sijaisena ja valvoo rauhansopimuksen täytäntöönpanoa. Valvontaviranomaisena nykyisin toimivalla suurlähettiläs Clarkella on oikeus antaa sitovia säännöksiä ja määräyksiä. Lopullisen tuomion mukaan valvonta jatkuu toistaiseksi ja lopetetaan rauhansopimuksen täytäntöönpanoa valvomaan asetetun neuvoston ohjausryhmän päätöksellä. Tällaista päätöstä ei ole tähän mennessä tehty. Kansainvälisen valvonnan puolueettomuudesta vastaa YK:n korkean edustajan toimisto, jota puolestaan valvoo kansainvälisellä tasolla rauhansopimuksen täytäntöönpanoa valvova neuvosto ja sen ohjausryhmä.

Lopullisen päätöksen mukaan alue "demilitarisoidaan". SFOR jatkaa kuitenkin rauhansopimuksen sotilaallisten määräysten täytäntöönpanoa YK:n turvallisuusneuvoston 12. joulukuuta 1996 tekemän päätöksen n:o 1088 mukaisesti. Brckon alueelle ei ole sijoitettu monikansallisia SFOR-joukkoja sen enempää kuin muuallekaan.

5. Serbitasavaltaa ei ole jaettu kahteen erilliseen alueeseen. Koko Brckon alue kuuluu Serbitasavaltaan, vaikkakaan tasavallalla ei ole alueella muodollista toimivaltaa paikallisen itsehallinnon vuoksi. Tuomioistuimen lopullinen päätös ei siis ole millään tavoin pienentänyt tasavallan aluetta. (Kun kummallekin tasavallalle annettiin oikeuden päätöksellä kiistanalaiseen alueeseen yhtäläiset oikeudet, Serbitasavalta sai haltuunsa pinta-alaltaan suuremman lisäalueen kuin liittotasavalta, joten Serbitasavallan suhteellinen osuus alueesta on itse asiassa kasvanut.) Lisäksi Bosnian ja Hertsegovinan perustuslaki takaa vapaan liikkumis-oikeuden, joten serbitasavallan kansalaiset voivat vapaasti liikkua alueella.

6. Oikeuden päätös herätti ensi alkuun vastustusta Serbitasavallassa. Nykyisin kumpikin asianosainen on kuitenkin hyväksynyt oikeuden päätöksen, joka on lopullinen ja sitova, ja kunnioittaa sitä.

7. Komissio yhtyy välytystuomioistuimen arvioon, jonka mukaan lopullinen päätös on kaikilta osin sopusoinnussa eikä suinkaan ristiriidassa Bosnian ja Hertsegovinan perustuslain kanssa, sellaisena kuin se hyväksyttiin Daytonissa. Brckon aluetta ei siis ole erotettu hallinnollisesta ympäristöstään eikä se ole "ei-eurooppalaisen vaikutusvallan alla".

8. Komission mielestä Brckon kaupungin nykyisen aseman ratkaiseminen ei edellytä perustanlaatuisia muutoksia. Jotta Bosnian ja Hertsegovinan vakautus- ja assosiaatioprosessi voisi edetä ja mahdollisesti johtaa unionin jäsenyyteen, maan on kärsivällisesti jatkettava jälleenrakentamista ja osoitettava, että se pystyy toimimaan yhtenäisenä valtiona ja omaksumaan yhteisön säännösten sekä täyttämään unionin kanssa tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen ehdot. Tällä tavoin se pystyy vastaamaan niihin pitkäaikaisiin haasteisiin, jotka molemmilla tasavalloilla sekä niihin kuuluvalla Brckon on edessään.